

Adroddiad i'r:	Cyngor Sir
Dyddiad y Cyfarfod:	10 Ebrill 2018
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Gary Williams, Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd
Awdur yr Adroddiad:	Steve Price, Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Teitl:	Adroddiad Blynyddol Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol 2018/19

1 Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn sôn am adroddiad blynyddol Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol (y Panel) ar gyfer 2018/19.

2 Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Lluniwyd yr adroddiad hwn i gynghori ynghylch penderfyniadau'r Panel ar gyfer 2018/19 mewn perthynas â thaliadau i Aelodau ac Aelodau Cyfetholedig, ac i fabwysiadu atodlen cydnabyddiaeth ariannol.

3 Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Bod y Cyngor yn nodi penderfyniadau'r Panel ar gyfer blwyddyn y Cyngor 2018/19 mewn perthynas â thalu Cyflogau Sylfaenol, Uwch a Dinesig a thaliadau i aelodau cyfetholedig.
- 3.2 Bod y Cyngor yn mabwysiadu'r atodlen cydnabyddiaeth ariannol fel y nodir yn atodiad 1 (sydd heb newid ers 2017/18 heblaw fel yr amlinellir ym mharagraff 4.4) ar gyfer blwyddyn y Cyngor 2018/19.

4 Manylion yr Adroddiad

- 4.1 Sefydlwyd Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol yn 2008. Cafodd cylch gwaith a swyddogaethau'r Panel eu hymestyn ym Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011. Mae cylch gwaith y Panel yn cynnwys cynghorwyr, aelodau eraill o'r Awdurdodau Parciau Cenedlaethol, Awdurdodau Tân ac Achub Cymru a Chynghorau Tref a Chymuned yn ogystal â chynghorau Sir a Bwrdeistref Sirol.
Mae'r Panel yn gallu pennu'r swm gwirioneddol y taliad y caiff awdurdod ei wneud i aelod a dyletswyddau a chyfrifoldebau a all wneud cynghorwyr yn gymwys i dderbyn taliadau.
- 4.2 Mae'n ofynnol i'r Panel gynhyrchu adroddiad blynyddol yn nodi lefelau tâl yr aelodau ar gyfer gwahanol ddyletswyddau a chyfrifoldebau ar gyfer blwyddyn y Cyngor i ddod. Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol weithredu argymhellion y Panel. Gellir gweld adroddiad blynyddol 2018/19 drwy ddilyn y ddolen ganlynol:

- 4.3 Mae adroddiad y Panel yn nodi tri band y Cyngor, yn nodi nifer y Cynghorwyr ym mhob un ac uchafswm nifer yr uwch gyflogau y gall y cyngor perthnasol eu talu.

Mae'r grwpiau hyn wedi eu nodi yn Nhabl 1 yr adroddiad blynyddol. Mae Tabl 2 yn nodi'r cyflog sylfaenol ac uwch gyflogau fydd yn daladwy i Aelodau Cynghorau yn 2018/19.

- 4.4 Eleni mae'r Panel wedi penderfynu darparu codiad ariannol o £200 y flwyddyn i gyflog sylfaenol bob Cynghorydd, yn weithredol o fis Ebrill 2018. Nid oes unrhyw newid i lefelau cyflog uwch neu ddinesig ers y llynedd ond bydd deiliaid y swyddi hyn yn derbyn codiad ariannol i'r cyflog sylfaenol a delir i bob Cynghorydd.

Dros y ddwy flynedd diwethaf mae'r Panel wedi caniatáu'r posibilrwydd ar gyfer lefelau taliadau is ar gyfer y rhan fwyaf o aelodau'r Cabinet a chadeiryddion pwyllgorau ond mae'r dewisiadau hyn wedi'u hepgor eleni.

- 4.5 Mae'r Panel yn bendant o'r farn nad yw cynnal gwerthoedd democrataidd llywodraeth leol yn ddigost.

Mae tâl a ariennir yn gyhoeddus ar gael i annog amrywiaeth o bobl leol bodlon a medrus i ymgymryd â rôl mewn llywodraeth leol, drwy eu swyddogaethau etholedig, penodedig neu gyfetholedig.

- 4.6 Pan wnaeth y Panel ei benderfyniadau cychwynnol yn ei adroddiad yn 2009 roedd wedi alinio taliadau i Aelodau gydag enillion gros canolig holl weithwyr llawn amser a oedd yn byw yng Nghymru ac roedd y cyflog sylfaenol wedi'i osod ar 3/5 o gyflog canolig Cymru Gyfan.

Daeth y Panel i'r casgliad y dylid ystyried swyddi Aelodau'r Cabinet yn rhai llawn amser. Wrth osod y cyflogau hyn, roedd y Panel yn cydnabod bod cyfraniad gwasanaeth cyhoeddus di-dâl.

- 4.7 Cyflogau Dinesig - Cyflwynodd y Panel lefelau cyfrifoldeb ar gyfer pob cyngor i bennu lefel y taliadau ar gyfer arweinwyr dinesig a dirprwy arweinwyr dinesig.

Ar gyfer Sir Ddinbych mae hyn yn golygu Cadeirydd y Cyngor ac Is-gadeirydd y Cyngor. Mae'r lefelau'n parhau heb eu newid (heblaw am y cynnydd o £200 i gyflogau sylfaenol) ac wedi'u dangos isod.

	Arweinwyr Dinesig	Dirprwy Arweinwyr Dinesig
a	£24,300	£18,300
b	£21,800	£16,300
c	£19,300	£14,300

- 4.8 Ym mis Ebrill 2014, penderfynodd y Cyngor bennu lefel y taliadau ar gyfer Cadeirydd y Cyngor ar lefel b ac ar lefel c ar gyfer yr Is-gadeirydd. **Mae'r ddau ffigwr yn y tabl uchod yn cynnwys y cyflog sylfaenol y mae gan bob cynghorydd yr hawl iddo sef £13,600.** Nid yw tâl Cyflogau Dinesig wedi'i gynnwys yn y cap ar nifer yr Uwch Gyflogau sydd ar gael i'r awdurdod.

Gall y Cyngor benderfynu peidio â thalu unrhyw Gyflogau Dinesig.

- 4.9 Band Cyflog Uwch 1 a 2 - Mae'r Panel wedi penderfynu ar bum band o Uwch Gyflog. Mae Band 1 yn cynnwys yr Arweinydd a'r Dirprwy Arweinydd ac mae Band 2 yn cynnwys Aelodau eraill y Cabinet. Mewn trafodaethau'r Panel gydag Aelodau

etholedig ar draws Cymru yn 2013 ac 2017 y farn yn gyson oedd mai arweinwyr a dirprwy arweinwyr gyda rolau gweithredol oedd â'r atebolrwydd mwyaf. Hefyd cafodd y Panel sylwadau bod yr atebolrwydd yn aml yr un fath beth bynnag yw maint y boblogaeth a wasanaethir gan y Cyngor. Mae'r Panel o'r farn bod maint y boblogaeth yn parhau i fod yn ffactor fawr wrth ddylanwadu ar lefelau cyfrifoldeb ac mae'r Panel felly wedi dewis cadw'r 3 grŵp poblogaeth (A, B a C) fel y nodir yn Nhabl 1 a 2 yr adroddiad blynyddol at ddibenion gosod nifer y cyflogau uwch sydd ar gael a lefel y Cyflogau Uwch ym Mandiau 1 a 2.

Dylid nodi, er mwyn arbed arian, mae Sir Ddinbych wedi dewis penodi ar gyfer 8 swydd Cabinet yn hytrach na'r uchafswm o 10 swydd, sy'n arwain at ystod ehangach o gyfrifoldebau portffolio ar gyfer pob Aelod Cabinet.

4.10 Band 3 - Ar gyfer 2018 / 19 bydd cadeiryddion pwyllgorau (os ydynt yn derbyn tâl) yn cael tâl o £22,300 (yn cynnwys cyflog sylfaenol).

Yn achos Sir Ddinbych mae llai o bwyllgorau archwilio nag yn y rhan fwyaf o awdurdodau eraill a dylid cydnabod pwysigrwydd rolau cadeirio ar gyfer pwyllgorau eraill megis y Pwyllgorau Cynllunio a Thrwyddedu.

Mae Sir Ddinbych wedi gosod nifer ei uwch-daliadau (nifer y lwfansau Cabinet a chadeirydd pwyllgor sy'n cael eu talu) 2 yn is na'r uchafswm a ganiateir gan y Panel ar gyfer awdurdod o faint Sir Ddinbych.

4.11 Band 4 a 5 - Mae'r Panel wedi bod o'r farn bod talu arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf yn bwysig i ddemocratiaeth leol.

Felly, mae'r Panel wedi parhau â'u penderfyniad blaenorol bod rhaid i'r Uwch Gyflog hwn (band 4) gael ei dalu. Mae'r taliad yn cyfateb i'r lefel o dâl i gadeiryddion pwyllgorau. Mae'r Panel wedi nodi'n flaenorol mai ychydig iawn o arweinwyr grwpiau gwleidyddol eraill sydd wedi cael cyflog yn awdurdodau Cymru. Mae'r Panel wedi penderfynu, lle telir cyflogau o'r fath, dylai'r lefel fod yn £17,300 y flwyddyn fel y nodir yn Nhabl 2.

4.12 Aelodau Cyfetholedig gyda Hawliau Pleidleisio – Mae Tabl 6 o adroddiad y Panel yn nodi bod y ffioedd ar gyfer aelodau cyfetholedig gyda hawl pleidleisio yn aros yn ddigyfnewid ers y llynedd ac yn seiliedig ar lwfans mynychu ac amser a ymrwymir hyd at 4 awr (ffi hanner diwrnod) neu dros 4 awr (ffi ddyddiol).

Mae'r Panel yn caniatáu i aelodau cyfetholedig â hawl pleidleisio gynnwys amser teithio ac amser rhesymol ar gyfer paratoi cyn cyfarfod, a gall swyddog priodol benderfynu ar hyn cyn y cyfarfod.

4.13 Mae aelodau cyfetholedig hefyd yn gymwys i dderbyn taliadau ffioedd am fynychu cyfarfodydd gweithgor, cyfarfodydd gyda swyddogion, hyfforddiant a mynychu cynadleddau neu unrhyw gyfarfodydd ffurfiol eraill y maent wedi cael gwahoddiad i'w mynychu.

4.14 Cyfraddau Milltired - dim ond ad-dalu costau teithio ar gyfer eu haelodau sy'n ymgymryd â busnes swyddogol y gall yr Awdurdod ei wneud.

Nid fydd unrhyw newid i'r cyfraddau milltired. Mae'r Panel wedi penderfynu y dylai aelod sydd wedi bod yn deithiwr mewn cerbyd sy'n cael ei yrru gan rhywun arall gael ei dalu ar y gyfradd rhagnodedig ar yr amod bod yr awdurdod yn fodlon bod y gost wedi cael ei wario gan yr aelod.

4.15 Aelod sy'n llywyddu – Mae Deddf Democratiaeth Llywodraeth Leol 2013 yn caniatáu i awdurdodau lleol benodi aelod sy'n llywyddu a fyddai'n cadeirio'r cyfarfodydd busnes y Cyngor yn ogystal ag arweinydd dinesig.

Gall y Cyngor hefyd benodi dirprwy aelod llywyddu. Lle maent wedi'u penodi, bydd aelod sy'n llywyddu yn cael ei dalu ar lefel Band 3 (cyflog cadeirydd pwyllgor) a bydd y swydd yn cyfrannu tuag at y cap ar nifer y cyflogau uwch y gellir eu talu. Ni fyddai swydd dirprwy aelod llywyddu yn derbyn taliad.

4.16 Pwyllgorau Archwilio ar y Cyd - Gall dau neu fwy o awdurdodau sefydlu pwyllgorau archwilio ar y cyd a phenderfynu a fydd cadeiryddion y pwyllgorau hynny (neu is-bwyllgor i bwyllgor archwilio ar y cyd) yn cael eu talu.

Os penderfynir eu talu bydd y canlynol yn berthnasol:

- Mae Cadeirydd Pwyllgor Archwilio ar y Cyd yn gymwys i gyflog ychwanegol o £6,700.
- Mewn achosion lle mae'r Cadeirydd eisoes yn derbyn uwch gyflog ar gyfer rôl band 3, 4 neu 5 yna y taliad fydd £3,350
- Mae Cadeirydd Is-Bwyllgor Archwilio ar y Cyd yn gymwys i gyflog o £1,675.
- Mewn achosion lle mae Cadeirydd yr Is-Bwyllgor eisoes yn derbyn uwch gyflog ar gyfer rôl band 3, 4 neu 5, y taliad fydd £837.
- Ni fydd Is-Gadeirydd Pwyllgor Archwilio ar y Cyd neu Is-Bwyllgor yn derbyn tâl.
- Nid yw taliadau i Gadeirydd Pwyllgor Archwilio ar y Cyd neu Is-Bwyllgor yn cael eu cyfrif fel rhan o uchafswm cynghorwyr Sir Ddinbych o gynghorwyr (17) a all dderbyn taliad cyflog uwch er bod terfyn statudol o ddim mwy na 50% o aelodaeth y cyngor yn cael caniatâd i dderbyn taliad cyflog uwch.

4.16 Cynghorau Tref, Dinas a Chymuned – Yn bwysig o safbwynt cynghorau tref, dinas a chymuned (cyfeirir atynt i gyd fel 'cynghorau cymuned' yma) mae'r Panel wedi gosod y cynghorau cymuned i dri grŵp (A, B a C) yn seiliedig ar eu hincwm neu wariant y llynedd.

Mae'r rhai ag incwm neu wariant o dan £30,000 yng Ngrŵp C, rhwng £30,000 a £199,999 yng Ngrŵp B a'r rhai ag incwm neu wariant o £200,000 neu uwch yng Ngrŵp A (gweler tabl 7 o adroddiad y Panel).

4.17 Mae'n rhaid i gynghorau cymuned yng Ngrwpiau A a B sicrhau taliad o £150 y flwyddyn i bob aelod ar gyfer y costau a ysgwyddir ar fusnes y Cyngor e.e. y gost o ddefnyddio'r ffôn a TG.

4.18 Gall cynghorau cymuned yng Ngrŵp C benderfynu a ydynt am roi taliad o £150 i bob aelod i dalu am gostau ffôn a TG.

4.19 Mae'n rhaid i gynghorau cymuned Grŵp A wneud taliad blynyddol o £500 yr un i o leiaf un o'u haelodau a hyd at 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol.

Mae hyn yn ychwanegol i'r taliad o £150 ar gyfer costau a threuliau. Gall cynghorau Grŵp B a C benderfynu a ydynt am wneud taliad o £500 i hyd at 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol (yn ychwanegol i'r taliadau o £150 ar gyfer costau a threuliau).

4.20 Ni all cynghorwyr sir ar y Cabinet dderbyn unrhyw daliad gan gyngor cymuned ar wahân i dreuliau teithio a chynhaliadaeth ac ad-daliad am gostau gofal.

Fodd bynnag, nid yw hyn yn eu hatal rhag ymgymryd â rôl uwch a fyddai fel arall yn denu taliad.

5 Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae'r adroddiad yn amlinellu'r penderfyniadau a wneir gan y Panel ac nid yw ynddo'i hun yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol.

6 Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae adroddiad blynyddol y Panel i raddau helaeth yn parhau â lefelau talu 2018 /2019. Mae'r cynnydd o ran cyflog sylfaenol yn cyfateb i £9,400 ar gyfer pob Aelod.

7 Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

Gwneir yr adroddiad hwn yn unol â rhwymedigaethau statudol a phenderfyniadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol. Nid oes angen Asesiad o Effaith ar gyfer yr adroddiad hwn.

8 Pa ymgynghoriadau sydd wedi eu cynnal gyda'r Pwyllgor Archwilio ac eraill?

Mae'r Panel yn ymgynghori'n genedlaethol ar gynnwys drafft pob adroddiad blynyddol.

9 Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae cyllideb yr Aelodau yn gwario rhy ychydig ar hyn o bryd yn 17/18 oherwydd oedi ym mhenodiad Cadeiryddion y Cabinet a Phwyllgorau yn dilyn etholiadau'r Cyngor. Y bwriad yw gwneud cais i'r nawdd hwn gael ei gario drosodd i 2018/19 er mwyn noddi pwysau costau o fewn y maes gwasanaeth yn cynnwys gofynion hyfforddiant a phenderfyniadau Adroddiad Blynyddol y Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol. Bydd adolygiad llawn o'r gyllideb yn digwydd yn ystod 2018/2019 i osod cyllideb flynyddol gynaliadwy wrth symud ymlaen.

10 Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae'n rhaid i fwyafrif y taliadau (cyflogau sylfaenol, arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf, aelodau cyfetholedig gyda hawliau pleidleisio) a nodir yn yr adroddiad blynyddol fod ar gael i aelodau ac aelodau cyfetholedig ac mae cyllideb wedi'i ddyrannu i dalu am y taliadau.

11 Pŵer i wneud y Penderfyniad

Adran 111 Deddf Llywodraeth Leol 1972

Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011